

Miasto Kielce

Raport kredytowy

Tłumaczenie z języka angielskiego patrz strona 11

Ratingi

Międzynarodowy w walucie zagranicznej

Długoterminowy IDR BBB

Międzynarodowy w walucie krajowej

Długoterminowy IDR BBB

Krajowy

Długoterminowy A+(pol)

Perspektywa ratingu

Długoterminowego IDR w walucie zagranicznej Stabilna

Długoterminowego IDR ratingu w walucie krajowej Stabilna

Długoterminowego ratingu krajowego Stabilna

Wybrane dane

Miasto Kielce

	31.12. 2017	31.12. 2016
Dochody operacyjne (mln zł)	1.124,2	1.063,4
Zadłużenie (mln zł)	765,4	704,5
Nadwyżka operacyjna / Dochody operacyjne (%)	5,50	6,47
Obsługa długu/Dochody bieżące (%)	6,67	7,95
Dług/Nadwyżka bieżąca (lata)	17,4	13,6
Nadwyżka operacyjna / Odsetki zapłacone (x)	3,4	4,0
Wydatki majątkowe / Wydatki ogółem (%)	14,19	11,39
Nadwyżka (deficyt) przed obsługą długu/Dochody ogółem (bez nowego zadłużenia) (%)	-3,41	-3,27
Nadwyżka bieżąca / Wydatki majątkowe (%)	23,39	37,49

Raporty Specjalne

Polskie JST: 2018 Dashboard (Wrzesień 2018)

Perspektywy dla Polskich Miast (październik 2017)

Polish LRGs Debt Dashboard (wrzesień 2017)

Interpretacja wskaźników finansowych w analizach kredytowych jednostek samorządu terytorialnego (luty 2016)

Institutional Framework for Polish Subnationals (Marzec 2014)

Analitycy

Magdalena Mikołajczak
+48 22 338 62 85
magdalena.mikolajczak@fitchratings.comRenata Dobrzyńska
+48 22 338 62 82
renata.dobrzynska@fitchratings.comAnna Drownowska-Sus
+48 22 338 62 84
anna.drownowska-sus@fitchratings.com

Główne czynniki ratingu

Ratingi potwierdzone na poziomie „BBB”: Ratingi Kielce odzwierciedlają niezmienioną opinię Fitch, że Miasto utrzyma zadowalające wyniki operacyjne z marżą operacyjną około 5%-7% i nadwyżką operacyjną wystarczającą do rocznej obsługi zadłużenia, mimo spodziewanego wzrostu długu na skutek inwestycji.

Ciągła presja na wydatki operacyjne: Fitch spodziewa się stabilizacji w wynikach operacyjnych w 2018r. raczej niż ich poprawy w porównaniu do 2017r. Głównie ze względu na rosnącą presję na wydatki operacyjne w sektorze oświaty (na skutek reformy oświaty przeprowadzonej przez rząd) oraz rosnących płac (ogólny trend w gospodarce na skutek spadku bezrobocia i wzrostu płac). Fitch zauważa, że w latach wyborów samorządowych, jak w 2018r. samorządy lokalne zazwyczaj powstrzymują się od podnoszenia podatków lokalnych lub znacznych cięć wydatków.

Zdaniem Fitch od 2019r. wyniki operacyjne Kielce mogą się poprawić na skutek rosnących dochodów podatkowych w spieranych przez pozytywne trendy w gospodarce krajowej i lokalnej. Uważamy, że Miasto ma pewną możliwość zwiększenia swoich dochodów, ponieważ stawki podatków lokalnych są ustalone poniżej ustawowych stawek maksymalnych. Zakładamy również, że Miasto będzie kontynuowało kontrolę wydatków operacyjnych w średnim okresie.

Rosnące wydatki majątkowe: W 2018r. proces inwestycyjny przyspieszył. Zdaniem Fitch, wydatki majątkowe mogą wynosić 230 mln-250 mln zł rocznie w latach 2018-2020 (16%-18% wydatków ogółem), ponieważ Miasto realizuje inwestycje w współfinansowane środkami unijnymi dostępnymi dla polskich jednostek samorządu terytorialnego. Według Fitch wydatki majątkowe będą w połowie finansowane z dochodów majątkowych (głównie dotacji unijnych), natomiast pozostała część z nowego zadłużenia oraz nadwyżek bieżących.

Wzrost zadłużenia: Fitch zakłada, że w latach 2018-2020 zadłużenie bezpośrednio będzie stopniowo rosło na skutek inwestycji, ale pozostanie na poziomie poniżej 75% dochodów bieżących. Na koniec 2018r. spodziewamy się wzrostu długu do 826 mln zł lub 71% dochodów bieżących (2017r.: 765 mln zł lub 68%). Zgodnie z prognozą Fitch wskaźnik spłaty długu (dług do nadwyżki bieżącej) powinien poprawić się do poziomu poniżej 15 lat w średnim okresie (2017r.: 17,4 lata).

Dobre zarządzanie: Władze Miasta stosują ostrożne podejście do budżetowania. Miasto ostrożnie planuje dochody operacyjne i zazwyczaj są one wyższe niż zaplanowane w uchwałach budżetowych. Uważamy, że Miasto ma pewną możliwość zwiększenia dochodów, ponieważ stawki podatków lokalnych są ustalone poniżej ustawowych stawek maksymalnych.

Słabsza gospodarka: Kielce są średnim miastem liczącym około 200.000 mieszkańców. Gospodarka Miasta jest zdywersyfikowana, jednak słabsza niż w innych miastach będących stolicami województw. PKB na mieszkańca w 2015r. dla podregionu kieleckiego, który obejmuje Kielce i okoliczne miejscowości, wynosił 79% średniej krajowej. Zdaniem Fitch wskaźniki ekonomiczne dla Miasta powinny być na poziomie średniej krajowej, ponieważ jest ono najsilniejszym ośrodkiem w podregionie. Według prognoz Fitch realny wzrost PKB dla Polski będzie wynosił średnio 3,7% w latach 2018-2020.

Czynniki zmiany ratingu

Pogorszenie wskaźników długu: Brak poprawy w wskaźniku zadłużenia do nadwyżki bieżącej do poniżej 15 lat w sposób trwały lub znaczny wzrost zadłużenia ogółem i zobowiązań pośrednich netto powyżej 100% dochodów bieżących mogą spowodować obniżenie ratingu.

Poprawa wyników operacyjnych: Ratingi mogą zostać podniesione, jeżeli Miasto poprawi marżę operacyjną do 10% i utrzyma zadłużenie na umiarkowanym poziomie.

Historia ratingów

Data	Długo-terminowego IDR w walucie zagranicznej	Długo-terminowego IDR w walucie krajowej
23-03-2018	BBB	BBB
29-09-2017	BBB	BBB
31-03-2017	BBB	BBB
14-10-2016	BBB	BBB
15-04-2016	BBB	BBB
16-10-2015	BBB-	BBB-
17-04-2015	BBB-	BBB-
24-10-2014	BBB-	BBB-
25-04-2014	BBB-	BBB-
13-12-2013	BBB-	BBB-
05-11-2013	BBB-	BBB-
12-03-2013	BBB-	BBB-
14-03-2012	BBB-	BBB-
18-03-2011	BBB-	BBB-
09-03-2010	BBB-	BBB-
24-02-2009	BBB-	BBB-
21-02-2008	BBB-	BBB-
10-01-2007	BBB-	BBB-

Czynniki ratingu

Podsumowanie: mocne i słabe strony

	Otoczenie prawne	Zadłużenie i inne zobowiązania	Gospodarka	Finanse	Zarządzanie i administracja
Status	Neutralne	Neutralne	Neutralne	Neutralne	Neutralne
Trend	Stabilny	Stabilny	Stabilny	Stabilny	Stabilny

Źródło: Fitch

Mocne strony

- Umiarkowane zadłużenie i mniejsze zapotrzebowanie na dług
- Dobra płynność
- Dobrego zarządzanie finansowe i operacyjne oraz polityka długu

Słabe strony

- Bardziej wymagające otoczenie gospodarcze Miasta w porównaniu do grupy porównawczej
- Ryzyko stop procentowych
- Ciągła presja na wydatki operacyjne

Otoczenie prawne

Otoczenie instytucjonalno-prawne sektora samorządowego w Polsce pozostaje względnie stabilne. Jednostkami samorządu terytorialnego (JST) są gminy, powiaty i województwa, przy czym miasta na prawach powiatu wykonują zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Działalność JST jest nadzorowana oraz weryfikowana przez administrację rządową. Finanse jednostek samorządowych są jawne. JST są zobowiązane do publikowania na swoich stronach internetowych uchwał budżetowych, półrocznych i rocznych sprawozdań z wykonania budżetu oraz w wieloletnich prognoz finansowych. Sprawozdania budżetowa JST dotycząca zrealizowanych dochodów i wydatków prowadzona jest metodą kasową.

Źródła dochodów wszystkich szczebli JST są określone przez prawo, co ogranicza uznaniowość strony rządowej. Ponadto istnieje jasno określony mechanizm mający na celu wyrównanie poziomu dochodów poszczególnych JST. Postępująca stopniowa decentralizacja zadań nie pozostaje bez wpływu na budżety JST. Środki przyznawane na realizację nowych zadań prowadzą do zwiększenia budżetów JST, ale równocześnie przyczyniają się do zmniejszenia ich elastyczności finansowej. Otrzymywane środki często są niewystarczające na realizację przekazywanych zadań. JST co do zasady nie mogą uchwalić budżetu z deficytem na poziomie operacyjnym. Nie mają jednak ograniczeń dotyczących deficytów na poziomie inwestycyjnym.

Wolne środki JST mogą lokować na rachunkach w bankach mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w skarbowych papierach wartościowych oraz w obligacjach emitowanych przez inne JST. JST mogą zaciągać krótkoterminowe zadłużenie na sfinansowanie przejściowego deficytu budżetowego w ciągu roku, które muszą spłacić najpóźniej na koniec roku, w którym było zaciągnięte.

Od 2014r. każda JST musi spełnić „indywidualny” wskaźnik zadłużenia, który jest obliczany dla każdej z nich z osobna. Planowana w budżecie relacja obsługi zadłużenia do dochodów ogółem nie będzie mogła przekraczać średniej z ostatnich trzech lat relacji nadwyżki bieżącej powiększonej o dochody ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem. Zdaniem Fitch regulacje te powinny sprzyjać poprawie w wynikach operacyjnych JST.

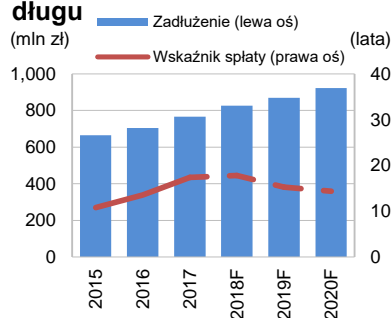
Jednostki samorządu terytorialnego nie mogą ogłosić upadłości. W przypadku problemów finansowych mogą wystąpić o przyznanie pożyczki z budżetu państwa, po wcześniejszym wdrożeniu postępowań naprawczych. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, że JST nie będą w stanie wywiązać się terminowo ze swoich zobowiązań finansowych.

Metodyki

International Local and Regional Governments Rating Criteria – Outside the United States (kwiecień 2016)

National Scale Ratings Criteria (marzec 2017)

Zadłużenie i wskaźnik spłaty długu

F: prognozy Fitch
Źródło: obliczenia Fitch na podstawie budżetów miasta

Zadłużenie i inne zobowiązania długoterminowe

Fitch zakłada, że w latach 2018-2020 zadłużenie bezpośrednie będzie stopniowo rosło na skutek finansowania inwestycji infrastrukturalnych, ale pozostanie na poziomie poniżej 75% dochodów bieżących. Na koniec 2018r. spodziewamy się wzrostu długu do 826 mln zł lub 71% dochodów bieżących (2017r.: 765 mln zł lub 68%). Zgodnie z prognozą Fitch wskaźnik spłaty długu powinien poprawić się do poziomu poniżej 15 lat w średnim okresie (2017: 17,4 lata).

Nadwyżki operacyjne generowane przez Kielce są zazwyczaj wystarczające do rocznej obsługi zadłużenia (rata i odsetki). Jednak w latach, kiedy Miasto dokonuje przedterminowej spłaty długu z zamiarem zmiany jego profilu, ta relacja może być zaburzona. W 2017r. Kielce spłaciły więcej niż zaplanowano w uchwale budżetowej na początku roku, odpowiednio 57 mln zł w obec 21 mln zł. Ta operacja w płynęła na wskaźnik obsługi długu do nadwyżki bieżącej, który wynosiłby 82% zamiast 121%.

Polityka zadłużania i struktura długu

Na dzień 30.06.2018r. prawie całe zadłużenie Kielc posiadało oprocentowanie zmienne, przez co Miasto jest narażone na ryzyko zmian stóp procentowych. Jest ono jednak ograniczone przez rozważne podejście Władz do budżetu, Miasto zazwyczaj planuje w budżecie wyższe odsetki niż faktycznie zapłacone, by zapewnić wystarczające środki w razie zmian stóp procentowych. Kielce nie są narażone na ryzyko kursowe, ponieważ całe zadłużenie jest denominowane w walucie krajowej.

Miasto aktywnie zarządza długiem, na przykład dokonując wcześniejszych spłat najwyższych oprocentowanych kredytów, jak miało to miejsce w latach 2010-2017. Restrukturyzacja zadłużenia może mieć również miejsce również w średnim okresie. Miasto może wcześniej spłacić już zaciągnięte kredyty i zastąpić je nowymi na korzystniejszych warunkach. Pozwoliłoby to na wydłużenie terminu zapadalności i obniżenie kosztów obsługi zadłużenia.

Kielce mają już zapewnione fundusze na współfinansowanie inwestycji w obecnej perspektywie UE, ponieważ uzyskało kredyt z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) z limitem 250 mln zł dostępnym do 2020 roku. Kredyt ten ma sześciolletni okres karencji i długi termin zapadalności wynoszący 25 lat dla każdej transzy.

Płynność

Fitch ocenia płynność Kielc jako dobrą. Średnie stany gotówki na rachunku Miasta na koniec poszczególnych miesięcy w 2017r. wynosiły 28 mln zł oraz 49 mln zł w pierwszej połowie 2018r. Miasto ma do dyspozycji kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 50 mln zł (dostępny do końca 2020r.), z którego może skorzystać w przypadku przejściowych problemów z płynnością lub w celu opóźnienia zaciągania kredytów inwestycyjnych. Miasto posiada skonsolidowany rachunek bankowy, co zapewnia lepszą płynność oraz niższe koszty obsługi bankowej.

Zobowiązania pośrednie

Ryzyko pośrednie Kielc dotyczy głównie z zadłużenia spółek komunalnych (2017r.: 99 mln zł), z czego większość dotyczy czterech podmiotów: dwóch świadczących usługi komunalne (Rejonowe Przedsiębiorstwo Zieleni i Usług Komunalnych i Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami) oraz do Kieleckiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego i Targów Kielce.

Ryzyko dla budżetu Kielc wynikające z długu tych spółek jest ograniczone, ponieważ w większości są one samowystarczalne finansowo i spłacają zadłużenie z czynszów płaconych przez lokatorów w ramach budownictwa społecznego lub z opłat otrzymywanych od użytkowników końcowych. Miasto zapewnia wsparcie finansowe niektórym spółkom komunalnym w formie dopłat do ich kapitału (2017r.: 9 mln zł). Na dzień 30.06.2018r. Kielce nie udzieliły żadnych poręczeń nie planują również udzielania poręczeń w średnim okresie.

Struktura zadłużenia

	Dług (młyn zł)	(%)
2017-12-31		
Kredyty bankowe	680	88,8
Emisja obligacji	80	10,5
Pożyczki preferencyjne	6	0,7
Razem	765	100,0
2018-06-30		
Kredyty bankowe	669	88,7
Emisja obligacji	80	10,6
Pożyczki preferencyjne	5	0,7
Razem	754	100,0

Źródło: obliczenia Fitch na podstawie budżetów Miasta

Wybrane dane finansowe spółek z udziałem Miasta

(mln zł)	2017				Zadłużenie długoterminowe	
	Udział Miasta (%)	Kapitał podstawowy	Aktywa	Zysk/Strata netto	2016	2017
Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o	100	62,4	90,0	2,0	0,8	0,6
Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.	100	21,2	232,4	-6,0	57,8	56,7
Rejonowe Przedsiębiorstwo Zieleni i Usług Komunalnych Sp. z o.o.	100	51,6	75,3	0,8	16,0	13,4
Kieleckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o	100	34,6	87,0	0,9	28,9	27,3
Port Lotniczy Kielce S.A.	100	0,9	0,9	-0,1	0,0	0,0
Targi Kielce S.A.	99,96	115,6	189,7	5,7	4,9	1,5
RAZEM					108,4	99,5

Źródło: Miasto Kielce

Gospodarka

Kielce, stolica województwa świętokrzyskiego, są w ważnym ośrodkiem administracyjnym, kultury i edukacji w regionie. Województwo świętokrzyskie, które stanowi około 3,7% terytorium Polski, jest zamieszkane przez 3,2% ludności kraju, jest jednym z pięciu najsłabiej rozwiniętych województw w Polsce i generuje zaledwie 2,4% PKB kraju. Z tego względu w województwo to kwalifikuje się do otrzymywania dodatkowych środków unijnych przeznaczonych na rozwój regionalny w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.

Gospodarka Kielca jest zdegradowana, ważną rolę odgrywa sektor usług, który w 2015r. wygenerował 62,5% Wartości Dodanej Brutto i kolejno 25,7% sektor przemysłowy. W 2015r. (ostatnie dostępne dane) PKB na mieszkańca podregionu kieleckiego, który obejmuje Kielce oraz okoliczne miasta i gminy stanowił 79% średniej krajowej. Jednak wskaźniki dla samego Miasta powinny być wyższe, ponieważ jest to najsilniejszy ośrodek gospodarczy w podregionie. Przemysł jest reprezentowany przez firmy z branży budowlanej, poligraficznej, farmaceutycznej, metalurgicznej i maszynowej. Liczba firm zarejestrowanych w Kielcach była stabilna w ostatnich latach i wyniosła około 28.000 podmiotów.

Kielce liczą około 200.000 mieszkańców. Ludność Miasta starzeje się, co odzwierciedla 25% udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności w porównaniu do średniej krajowej wynoszącej około 21% (dane za 2017r.). W długim okresie może to skutkować wyższymi wydatkami na opiekę społeczną i zdrowotną. Wskaźnik przyrostu naturalnego był ujemny w 2017r. i wyniósł -0,8 na 1.000 mieszkańców (0,0 średnia krajowa). Natomiast wskaźnik migracji wyniósł -3,3 na 1.000 mieszkańców (2016r.: -1,1 promila). Stopa bezrobocia na koniec września 2018r. wyniosła 5,3% była zbliżona do średniej krajowej (5,7%).

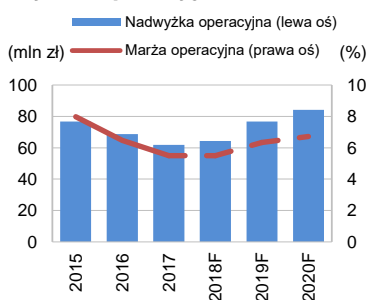
Program „Rodzina 500+” od kwietnia 2016r.

„Rodzina 500+” jest programem rządowym przyznającym świadczenie pieniężne w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko dla rodzin posiadających więcej niż jedno dziecko. Rząd przekazuje środki finansowe na realizację tego zadania za pośrednictwem budżetów JST. Rząd przekazuje również środki mające pokryć koszty administracyjne. Program jest neutralny dla nadwyżki operacyjnej, ale porównywalność wskaźników takich jak marża operacyjna i bieżąca oraz relacja długu do dochodów bieżących między rokiem 2017, 2016 i 2015 jest ograniczona.

Spółka Targi Kielce (TK), w której Miasto posiada prawie 100% udziałów, jest jednym z największych organizatorów targów w Polsce. TK organizują ponad 70 targów i ponad 700 wystaw i konferencji każdego roku dla różnych branż m.in. dla budownictwa, rolnictwa, przemysłu energetycznego oraz obronnego. TK, które w ostatnich latach rozwijały się dynamicznie, zamierzają ciągle poszerzać swoją ofertę w wystawienniczą.

Fitch prognozuje, że realny wzrost PKB Polski wyniesie 4,8% w 2018r. i 3,3% rocznie w latach 2019-2020. Wzrost gospodarczy kraju powinien sprzyjać rozwojowi Miasta. Modernizacja lokalnej infrastruktury powinna również korzystnie oddziaływać na gospodarkę lokalną, stymulując działalność gospodarczą w mieście i wspierając wzrost dochodów z tytułu podatków.

Wyniki operacyjne

F: prognozy Fitch
Źródło: obliczenia Fitch na podstawie budżetów miasta

Finanse

W 2018r. Fitch spodziewa się stabilizacji wyników operacyjnych Kielc, raczej niż ich poprawy w porównaniu do 2017r. Zdaniem Fitch w 2018r. wzrost wydatków operacyjnych może być wyższy niż wzrost dochodów operacyjnych. Głównie ze względu na rosnącą presję na wydatki operacyjne w sektorze oświaty (na skutek reformy oświaty przeprowadzonej przez rząd) oraz rosnących płac (ogólny trend w gospodarce na skutek spadku bezrobocia i wzrostu płac).

W 2018r. w związku z wyborami samorządowymi Kielce powstrzymały się od podnoszenia stawek podatków lokalnych oraz opłat za usługi świadczonych dla mieszkańców. W pierwszym półroczu 2018r. nadwyżka operacyjna Kielc wyniosła około 54 mln zł, wspierana przez wyższe wpływy z podatków dochodowych oraz dochody o jednorazowym charakterze (rozliczenie VAT).

Fitch uważa, że od 2019r. wyniki operacyjne Kielc mogą ulec poprawie na skutek rosnących dochodów podatkowych w wspieranych przez pozytywne trendy w gospodarce krajowej i lokalnej oraz kontroli nad wydatkami operacyjnymi. Zdaniem Fitch Miasto ma pewną możliwość zwiększenia swoich dochodów, ponieważ stawki podatków lokalnych są ustalone poniżej ustawowych stawek maksymalnych. Miasto może również rozważyć podniesienie opłat za usługi dla mieszkańców np. za transport publiczny lub gospodarkę odpadami, które od lat są stabilne.

W pierwszej połowie 2018r. Kielce osiągnęły nadwyżkę budżetową w wysokości 22 mln zł, w porównaniu do wysokiego deficytu (171 mln zł lub 13% dochodów ogółem) zaplanowanego w uchwale budżetowej. Nadwyżka budżetowa wynika z mniejszego tempa inwestycji w współfinansowanych dotacjach unijnych niż zakładano na początku roku. Zdaniem Fitch część wydatków majątkowych zostanie przesunięta z 2018r. na 2019r., a faktyczne wydatki majątkowe mogą stanowić około 70% zaplanowanych przez Miasto. Fitch spodziewa się, że deficyt budżetowy Miasta może wynieść około 4%-5% dochodów ogółem w latach 2018-2020r., kiedy proces inwestycyjny nabierze tempa.

Dochody operacyjne

Zdaniem Fitch dochody operacyjne Kielc będą rosły średnio o 3%-4% rocznie w latach 2018-2020. Kielce nie mają tak bogatej bazy podatkowej jak inne polskie miasta, jednak wzrost gospodarki krajowej powinien wspierać również gospodarkę lokalną w średnim okresie.

Oczekujemy, że wzrost dochodów z podatków lokalnych będzie wynikać z rozwoju lokalnej bazy podatkowej. Natomiast dochody z podatków dochodowych będą wspierane przez wzrost gospodarczy (szacowany przez Fitch na średnio 3,7% w latach 2018-2020), rosnące płace i spadające bezrobocie, które powinny utrzymać się również w średnim okresie.

Kielce mają pewną elastyczność po stronie dochodów, ponieważ nie podnosiły stawek podatków lokalnych w latach 2017-2018 m.in., dlatego, że Władze Miasta nie chcą zbyt mocno obciążać podatkami jego mieszkańców. Skutek obniżenia górnych stawek podatkowych wyniósł 7 mln zł w 2017r. lub 1,8% dochodów z podatków i opłat lokalnych.

Transfery bieżące pozostaną największym źródłem dochodów operacyjnych, ale nie zapewnią one polskim miastom dużej elastyczności, ponieważ w większości składają się z subwencji oświatowej, (w dużej części przeznaczanej na wynagrodzenia nauczycieli) dotacje na zadania zleczone z zakresu administracji rządowej na świadczenia socjalne czy na współfinansowanie niektórych zadań własnych, głównie w pomocy społecznej.

Dochody z PIT i CIT są drugim największym źródłem dochodów operacyjnych Miasta. Skumulowana roczna stopa wzrostu (CAGR) dochodów z tego źródła w ostatnich trzech latach wznosiła 6% wspierana przez dynamiczny wzrost gospodarki kraju.

Wybrane dane finansowe w latach 2015-2017

(mln zł)	2015	2016	2017	CAGR (%)
Podatek od nieruchomości	99	110	110	4
Podatek od środków transport	6	5	5	-2
Podatek od czynności cywilno-prawnych	11	12	13	15
Opłata skarbową	3	4	4	-6
Opłata "śmieciowa"	31	31	31	0
Pozostałe	27	25	23	-5
Razem podatki i opłaty lokalne	177	187	185	2
PIT	226	239	262	6
CIT	14	12	13	2
Razem podatki dochodowe	240	251	276	6
Transfery bieżące	409	490	532	8
Pozostałe dochody operacyjne	136	135	131	2
Dochody operacyjne ogółem	962	1.063	1.124	6
Wydatki operacyjne ogółem	-885	-995	-1.062	7
Nadwyżka operacyjna	77	69	62	-5

PIT = podatek dochodowy od osób fizycznych; CIT = podatek dochodowy od osób prawnych
 Źródło: obliczenia Fitch na podstawie budżetów Miasta

Wydatki operacyjne

Zdaniem Fitch wydatki operacyjne Miasta będą rosły około 3%-4% rocznie w średnim okresie. W latach 2016-2017 wydatki operacyjne Kielc rosły szybciej niż dochody operacyjne na skutek utrzymującej się presji, głównie w sektorze oświaty oraz na wzrost wynagrodzeń. Zdaniem Fitch taka sytuacja będzie miała miejsce również w 2018r., ponieważ większość polskich miast nie wdraża drastycznych cięć w wydatków operacyjnych w latach wyborczych.

Podobnie jak w przypadku innych polskich miast oświata pozostanie największą pozycją wydatków Kielc. W 2017r. udział oświaty w wydatkach operacyjnych wnosił 34%, podobnie do innych miast z grupy porównawczej z udziałem pomiędzy 35%-40%. Subwencja oświatowa i pozostałe dochody operacyjne w sektorze nie są wystarczające na pokrycie wszystkich wydatków operacyjnych generowanych przez oświatę. Wywiera to presję na budżet Miasta, ponieważ pozostałą część Miasto musi finansować ze środków własnych (2017r.: 78 mln zł lub 23% w wydatków operacyjnych w oświacie).

Wydatki na oświatę (33%), pomoc społeczną (31%) oraz transport publiczny (9%) będą miały największy udział w wydatkach operacyjnych Miasta w średnim okresie, a największą presję, podobnie jak w ostatnich pięciu latach będzie generował sektor oświaty.

Wydatki Miasta Kielce według sektorów w 2017 roku

	Bieżące (mln zł)	Udział (%)	Majątkowe (mln zł)	Udział (%)
Oświata	361	33	15	8
Transport i drogi	102	9	106	56
Gospodarka mieszkaniowa	27	3	23	12
Administracja publiczna	63	6	1	1
Bezpieczeństwo publiczne	26	2	2	1
Ochrona zdrowia	13	1	1	0
Pomoc społeczna & Rodzina	334	31	8	4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	58	5	8	4
Kultura	28	3	2	1
Sport	22	2	6	3
Pozostałe	46	4	16	8
Razem	1.080	100	188	100

Źródło: obliczenia Fitch na podstawie budżetów Miasta

Dochody i wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe w 2017r. były wyższe niż w 2016r. i wyniosły odpowiednio 188 mln zł i 139 mln zł. Zdaniem Fitch, wydatki majątkowe mogą wynosić 230 mln-250 mln zł rocznie w latach 2018-2020 lub 16%-18% wydatków ogółem, ponieważ Miasto realizuje inwestycje w współfinansowane środkami unijnymi dostępnymi dla polskich jednostek samorządu terytorialnego.

Główne obszary inwestycji Miasta dotyczą lokalnej infrastruktury, w tym dróg, parku technologicznego, transportu publicznego i budownictwa mieszkaniowego. Uważamy, że wydatki majątkowe będą w połowie finansowane z dochodów majątkowych (głównie dotacji unijnych), natomiast pozostała część z nowego zadłużenia oraz nadwyżek bieżących.

Podobnie jak w poprzedniej perspektywie unijnej, Miasto jest uprawnione do otrzymywania dodatkowych funduszy unijnych dla pięciu najmniej rozwiniętych w ojewództwie w wschodniej Polsce (Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020).

Władze lokalne

Dotychczas Władze Miasta koncentrowały się na tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w Mieście i pozyskiwaniu nowych inwestorów oraz na poprawie infrastruktury lokalnej, w szczególności dróg. Jak również przygotowywaniu nieruchomości pod inwestycje komercyjne i mieszkaniowe na terenie Kielc, głównie poprzez opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego oraz uzbrajanie terenów inwestycyjnych.

W celu przeciwdziałania utrzymującej się presji na wydatki operacyjne Miasto monitoruje zatrudnienie, optymalizuje liczbę szkół, organizuje zbiorcze przetargi na media miejskie i modernizują budynki publiczne oraz koncentruje się na racjonalizacji i kontroli wydatków.

Po listopadowych wyborach samorządowych nastąpiła zmiana na stanowisku Prezydenta Miasta. Nowym prezydentem Miasta został Pan Bogdan Wenta.

Załącznik A

Miasto Kielce

(mln zł)	2013	2014	2015	2016	2017
Podatki	328,1	344,4	357,9	380,8	405,5
Transfery otrzymane (dotacje i subwencje)	416,4	417,0	408,7	490,2	532,4
Opłaty i pozostałe dochody operacyjne	164,5	180,1	195,0	192,4	186,3
Dochody operacyjne	909,0	941,5	961,6	1,063,4	1,124,2
Wydatki operacyjne	-832,7	-872,7	-884,9	-994,6	-1,062,4
Nadwyżka operacyjna	76,3	68,8	76,7	68,8	61,8
Dochody finansowe	1,0	0,5	0,5	0,3	0,2
Odsetki zapłacone	-16,3	-16,7	-15,6	-17,1	-18,0
Nadwyżka bieżąca	61,0	52,6	61,6	52,0	44,0
Dochody majątkowe	115,5	114,3	129,1	50,3	102,3
Wydatki majątkowe	-213,8	-219,1	-303,8	-138,7	-188,1
Bilans majątkowy	-98,3	-104,8	-174,7	-88,4	-85,8
Nadwyżka (Deficyt) przed obsługą zadłużenia	-37,3	-52,2	-113,1	-36,4	-41,8
Nowe zadłużenie	76,6	76,0	131,6	107,4	118,2
Spłata zadłużenia	-55,2	-47,8	-35,4	-67,5	-57,0
Zmiana zadłużenia netto	21,4	28,2	96,2	39,9	61,2
Wynik budżetu ogółem	-15,9	-24,0	-16,9	3,5	19,4
ZADŁUŻENIE					
Krótkoterminowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Długoterminowe	541,1	569,2	665,1	704,5	765,4
Zadłużenie bezpośrednie	541,1	569,2	665,1	704,5	765,4
+ Inne zobowiązania dłużne	0,0	0,0	0,0	-	-
Zadłużenie ogółem	541,1	569,2	665,1	704,5	765,4
- Wolne środki	66,8	42,8	25,8	29,4	48,8
Zadłużenie ogółem netto	474,3	526,4	639,3	675,1	716,6
+ Udzielone poręczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Zadłużenie spółek komunalnych oraz SPZOZ-ów (bez poręczeń)	55,8	96,5	121,8	108,4	99,5
Ogółem zadłużenie i zobowiązania pośrednie netto	530,1	622,9	761,1	783,5	816,1
Memo					
udział zadłużenia w walutach obcych (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
udział emisji w zadłużeniu ogółem (%)	15,9	15,0	12,6	11,6	10,5
udział zadłużenia o oprocentowaniu stałym (%)	0,7	0,5	0,4	1,0	0,8

Źródło: Obliczenia Fitch na podstawie budżetów Miasta

Załącznik B

Miasto Kielce

	2013	2014	2015	2016	2017
Wskaźniki budżetowe					
Nadwyżka operacyjna/ Dochody operacyjne (%)	8,39	7,31	7,98	6,47	5,50
Nadwyżka bieżąca/ Dochody bieżące ^a (%)	6,70	5,58	6,4	4,89	3,91
Nadwyżka (deficyt) przed obsługą zadłużenia/ Dochody ogółem ^o (%)	-3,64	-4,94	-10,36	-3,27	-3,41
Wynik budżetu ogółem/ Dochody ogółem (%)	-1,55	-2,27	-1,55	0,31	1,58
Wzrost dochodów operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	b.d.	3,58	2,13	10,59	5,72
Wzrost wydatków operacyjnych (% zmiana w ciągu roku)	b.d.	4,80	1,40	12,40	6,82
Wzrost nadwyżki bieżącej (% zmiana w ciągu roku)	b.d.	-13,77	17,11	-15,58	-15,38
Wskaźniki zadłużenia					
Wzrost zadłużenia bezpośredniego (% zmiana w ciągu roku)	b.d.	5,19	16,85	5,92	8,64
Odsetki zapłacone/ Dochody operacyjne (%)	1,79	1,77	1,62	1,61	1,60
Nadwyżka operacyjna/ Odsetki zapłacone (wielokrotność)	4,7	4,1	4,9	4	3,4
Obsługa zadłużenia bezpośredniego /dochody bieżące (%)	7,86	6,85	5,30	7,95	6,67
Obsługa zadłużenia bezpośredniego /nadwyżka operacyjna (%)	93,71	93,75	66,49	122,97	121,36
Zadłużenie bezpośrednie/ Dochody bieżące (%)	59,46	60,42	69,13	66,23	68,07
Zadłużenie ogółem/ Dochody bieżące (%)	59,46	60,42	69,13	66,23	68,07
Zadłużenie bezpośrednie/ Nadwyżka bieżąca (lata)	8,87	10,82	10,80	13,55	17,40
Ogółem zadłużenie i zobowiązania pośrednie netto/ Dochody bieżące (%)	58,25	66,13	79,11	73,66	72,58
Zadłużenie ogółem/ Nadwyżka bieżąca (lata)	8,87	10,82	10,80	13,55	17,40
Zadłużenie bezpośrednie/ PKB (%)	7,88	8,07	9,1	-	-
Zadłużenia bezpośrednie na mieszkańca (zł)	2.706	2.860	3.359	3.558	3.866
Wskaźniki dochodów					
Dochody operacyjne/ Planowane dochody operacyjne (%)	104,88	105,64	104,31	111,06	103,48
Dochody podatkowe/ Dochody operacyjne (%)	36,09	36,58	37,22	35,81	36,07
Podatki lokalne/ Dochody podatkowe ogółem	34,47	32,81	33,00	34,09	32,01
Otrzymane transfery bieżące/ Dochody operacyjne (%)	45,81	44,29	42,50	46,10	47,36
Dochody operacyjne/ Dochody ogółem ^o (%)	88,64	89,13	88,12	95,46	91,64
Dochody ogółem ^o na mieszkańca (zł)	5.128	5.308	5.511	5.626	6.196
Wskaźniki wydatków					
Wydatki operacyjne/ Planowane wydatki operacyjne (%)	103,38	104,54	102,64	110,30	102,66
Wydatki na wynagrodzenia/ Wydatki operacyjne (%)	46,78	46,03	46,17	43,13	40,28
Transfery bieżące/ Wydatki operacyjne (%)	9,56	8,91	8,81	8,47	8,75
Wydatki majątkowe/ Planowane wydatki majątkowe (%)	78,09	69,75	130,61	76,59	64,22
Wydatki majątkowe/ Wydatki ogółem (%)	19,12	18,95	24,51	11,39	14,19
Wydatki majątkowe/ Lokalny PKB (%)	3,11	3,10	4,16	-	-
Wydatki ogółem na mieszkańca (zł)	5.590	5.811	6.261	6.151	6.694
Finansowanie wydatków majątkowych					
Nadwyżka bieżąca/ Wydatki majątkowe (%)	28,53	24,01	20,28	37,49	23,39
Dochody majątkowe/ Wydatki majątkowe (%)	54,02	52,17	42,50	36,27	54,39
Zmiana zadłużenia netto/ Wydatki majątkowe (%)	10,01	12,87	31,67	28,77	32,54

^a wraz z dochodami finansowym^b bez nowego zadłużenia

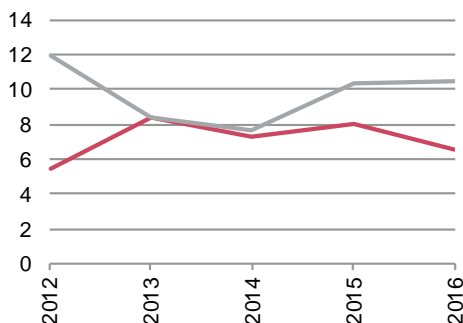
b.d. – brak danych

Źródło: Fitch na podstawie budżetów Miasta

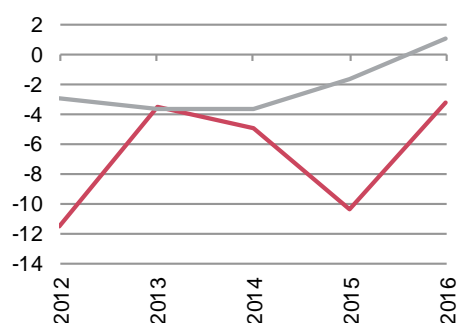
Załącznik C
Miasto Kielce

Grupa porównawcza

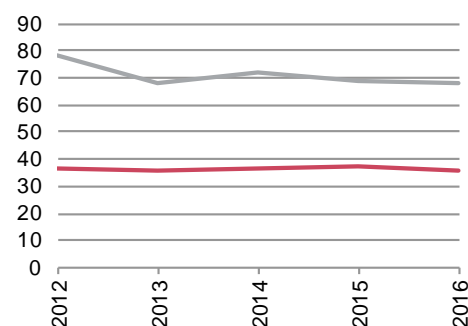
Nadwyżka operacyjna
% dochodów operacyjnych

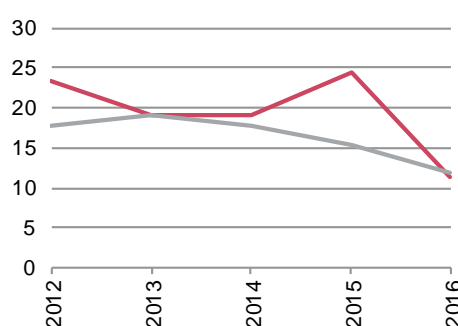
Nadwyżka (Deficyt)
% dochodów ogółem

Podatki
% dochodów operacyjnych

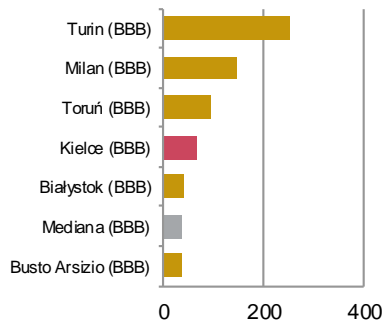
Wydatki majątkowe
% wydatków ogółem

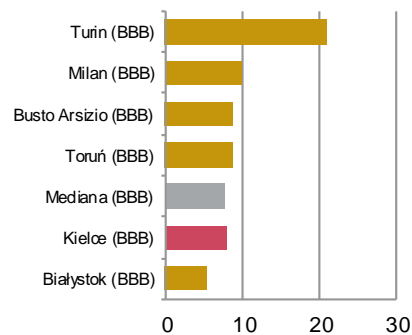
— Miasto Kielce

— mediana dla grupy BBB

Zadłużenie
do dochodów bieżących (%) 2016

Obsługa zadłużenia
do dochodów bieżących (%) 2016

Tłumaczenie z oryginału opublikowanego dnia 07.11.2018r. w języku angielskim. Wersja angielska jest wiążąca,

Powyższe ratingi zostały nadane lub zaktualizowane na zlecenie podmiotu ocenianego/emidenta lub podmiotów z nim powiązanych. Ewentualne odstępstwa od tej reguły zostały wymienione poniżej.

WSZYSTKIE RATINGI FITCH PODLEGAJĄ PEWNYM OGRANICZENIOM ORAZ WYŁĄCZENIOM ODPOWIEDZIALNOŚCI. PROSIMY O ZAPOZNANIE SIĘ Z TYMI OGRANICZENIAMI I WYŁĄCZENIAMI ODPOWIEDZIALNOŚCI NA STRONIE FITCH: [HTTPS://FITCHRATINGS.COM/UNDERSTANDINGCREDITRATINGS](https://fitchratings.com/understandingcreditratings). PONADTO, NA STRONIE AGENCJI „WWW.FITCHRATINGS.COM” ZNAJDUJĄ SIĘ PUBLICZNIE DOSTĘPNE DEFINICJE RATINGÓW ORAZ ZASADY ICH STOSOWANIA. OPUBLIKOWANE TAM RATINGI, KRYTERIA ORAZ METODY SĄ W KAŻDEJ CHWILI DOSTĘPNE. NA STRONIE AGENCJI W SEKCJI „CODE OF CONDUCT” ZNAJDUJĄ SIĘ DOKUMENTY: CODE OF CONDUCT, CONFIDENTIALITY, CONFLICTS OF INTEREST, AFFILIATE FIREWALL, COMPLIANCE, A TAKŻE INNE ODPOWIEDNIE DOKUMENTY DOTYCZĄCE POLITYK I PROCEDUR STOSOWANYCH PRZEZ FITCH. FITCH MOŻE RÓWNIEŻ ZREALIZOWAĆ INNĄ, DOZWOLONĄ POD OBECNYMI REGULACJAMI, USŁUGĘ TEMU OCENIANEMU EMITENTOWI LUB POWIĄZANYM Z NIM PODMIOTOM TRZECIM. DALSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE TEJ USŁUGI RATINGOWEJ, DLA KTÓREJ ANALITYK WIODĄCY JEST UMIEJSCOWIONY W PODMIOCIE ZAREJSTROWANYM W UE, MOŻNA ZNALEZĆ NA STRONIE EMITENTA NA STRONIE INTERNETOWEJ FITCH.

Copyright © 2018 Fitch, Inc., Fitch Ratings Ltd. i jego podmioty zależne. 33 Whitehall Street, NY, NY 10004. Telef on: 1-800-753-4824, (212) 908-0500. Fax: (212) 480-4435. Kopiowanie lub wykorzystywanie w całości lub w części bez zgody jest zabronione. Wszelkie prawa zastrzeżone. W procesie nadawania i utrzymania ratingów, jak również tworzeniu innych raportów (łącznie z informacjami o prognozach), Fitch bazuje na faktycznych informacjach otrzymanych od emitentów i underwriterów i innych źródeł, które według Fitch są wiarygodne. Fitch przeprowadza rozsądne badanie faktycznych informacji, na których bazuje, zgodnie ze swoją metodyką oraz otrzymuje rozsądne potwierdzenie tych informacji w niezależnych źródłach, w miarę dostępności tych źródeł dla danego papieru wartościowego lub w danej jurysdykcji. Sposób weryfikacji faktów przez Fitch i zakres otrzymanej weryfikacji od stron trzecich będzie się różnić w zależności od charakteru danego papieru wartościowego i jego emitenta, wymogów i zwyczajów w jurysdykcji, w ramach której oceniany papier jest oferowany sprzedawany i/lub jest zlokalizowany emitent, dostępności i charakteru odpowiednich informacji publicznych, dostępu do Zarządu emitenta i jego doradców, dostępności do istniejących wcześniej informacji stron trzecich takich jak: raporty audytorów, zatwierdzone listy z procedurami, oceny, raporty aktuarialne, raporty inżynierskie, opinie prawne oraz innych raportów sporządzonych przez strony trzecie, dostępności niezależnych i kompetentnych źródeł weryfikujących w związku z konkretnym papierem wartościowym lub w danej jurysdykcji z której pochodzi emitent oraz szeregu innych czynników. Podmioty/osoby wykorzystujące ratingi Fitch powinni zrozumieć, że ani dokładniejsza weryfikacja faktów, ani jakkolwiek weryfikacja przez strony trzecie nie gwarantuje, że wszystkie informacje, na których bazuje Fitch w procesie nadania ratingu będą dokładne i kompletne. Ostatecznie, to emitent i jego doradcy są odpowiedzialni za dokładność informacji, które przekazują Fitch oraz rynekowi w dokumentach oferujących i innych raportach. W procesie nadawania ratingów Fitch musi polegać na pracy ekspertów, takich jak: niezależni audytorzy, jeśli chodzi o sprawozdania finansowe oraz prawnicy w zakresie kwestii prawnych i podatkowych. Ponadto, ratingi oraz prognozy dotyczące informacji finansowych oraz innych informacji natury rzeczy dotyczą zdarzeń przyszłości i bazują na założeniach i oczekiwaniach dotyczących zdarzeń w przyszłości, które z natury rzeczy nie mogą zostać zweryfikowane jako fakty. W efekcie, pomimo jakiegokolwiek weryfikacji teraźniejszych faktów, na rating mogą wpłynąć przyszłe zdarzenia czy warunki, które nie zostały wzięte pod uwagę w momencie nadania lub potwierdzenia ratingu. Informacje zawarte w tym raporcie są prezentowane w oryginalnej postaci, bez żadnej gwarancji, a Fitch nie gwarantuje, że raport lub jakkolwiek jego zawartość spełni jakiegokolwiek oczekiwania odbiorcy raportu. Rating nadany przez Fitch jest opinią o wiarygodności kredytowej papieru wartościowego. Ta opinia jest oparta na kryteriach i metodach, które Fitch ciągle ocenia i aktualizuje. Z tego względu, ratingi są pracą zbiorową w ramach Fitch i żadna osoba ani grupa osób nie jest samodzielnie za nie odpowiedzialna. Rating nie odzwierciedla ryzyka poniesienia strat na skutek innych ryzyk niż ryzyko kredytowe chyba, że ryzyka takie zostały dokładnie przedstawione. Fitch nie jest zaangażowany w oferowanie lub sprzedaż jakichkolwiek papierów wartościowych. Wszystkie raporty Fitch są pracą zbiorową. Konkretnie osoby wskazane w tych raportach brały udział w opracowywaniu opinii w nich zawartych, ale nie są jedyne za nie odpowiedzialne. Osoby te zostały wskazane jedynie jako osoby do kontaktu. Raport prezentujący rating nadany przez Fitch nie jest prospektem ani nie zastępuje informacji zebranych i przedstawianych inwestorom przez emitenta i jego agenta w związku ze sprzedażą papierów dłużnych. Ratingi mogą być zmienione lub wycofane w każdej chwili z różnych powodów i jest to suwerenna decyzja Fitch'a. Fitch nie oferuje żadnego doradztwa inwestycyjnego. Ratingi nie stanowią rekomendacji kupna, sprzedaży lub trzymania jakichkolwiek papierów wartościowych. Ratingi nie komentują poprawności cen rynkowych, przydatności jakiegokolwiek papieru wartościowego dla danego inwestora, charakterystyki zwolnień podatkowych lub zobowiązań podatkowych związanych z płatnościami z danym papierem wartościowym. Fitch otrzymuje wynagrodzenie od emitentów, ubezpieczycieli, gwarantów, innych instytucji oraz organizatorów za usługi ratingowe. Opłaty te zazwyczaj zamykają się w przedziale od 1.000 USD do 750.000 USD (lub równowartości tej kwoty w innych walutach) za emisję. W niektórych wypadkach Fitch ocenia wszystkie lub dużą część emisji danego emitenta, lub ubezpieczonych przez danego ubezpieczyciela lub gwaranta, w ramach jednej opłaty rocznej. Taka opłata kształtuje się w przedziale od 10.000 USD do 1.500.000 USD (lub równowartości tej kwoty w innych walutach). Nadanie, publikacja i dystrybucja ratingu przez Fitch nie stanowi zgody Fitch'a do użycia jego nazwy w roli eksperta w związku z jakiegokolwiek rejestracją w ramach przepisów o publicznym obrocie papierów wartościowych w USA, ustawy „Financial Services and Markets Act” z 2000 roku w Wielkiej Brytanii (United Kingdom) lub podobnych praw i regulacji w każdym innym państwie. Z powodu relatywnej efektywności elektronicznej publikacji i dystrybucji, analizy Fitch mogą być dostępne dla prenumeratorów tych wersji do 3 dni wcześniej niż dla prenumeratorów wersji drukowanej. Informacja dotycząca tylko Australii, Nowej Zelandii, Tajwanu, Korei Południowej: Fitch Australia Pty Ltd posiada licencję na świadczenie usług finansowych w Australii (Australian Financial Services Licence no. 337123), upoważniającą do przyznawania ratingów kredytowych tylko klientom hurtowym (wholesale clients). Informacje o ratingach kredytowych publikowane przez Fitch nie są przeznaczone do wykorzystywania przez osoby, które są klientami detalicznymi w rozumieniu ustawy Corporations Act 2001.